

EVROPSKI CENTER ZA MULTIDISCIPLINARNO RAZISKOVANJE NARAVNIH NESREČ

Milan Orožen Adamič*

Na pobudo republiškega sekretarja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo prof. dr. Petra Tanciga smo v Geografskem inštitutu Antona Melika, ki deluje v okviru Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, ob lanskih poplavih začeli razmišljati o ustanavljanju evropskega (mednarodnega) centra (European Centre for Multidisciplinary Research on Natural Disasters), ki bi se ukvarjal z raziskovanjem naravnih nesreč. Osnovna zamisel je bila, da bi se Republika Slovenija potegovala za ustanovitev centra, enajstega po vrsti; deset jih je že ustanovljenih v okviru Sveta Evrope (Council of Europe), in sicer na podlagi resolucije 87 (2) Komiteja ministrov Sveta Evrope (OPA — Open Partial Agreement on Prevention of, Protection Against, and Organisation of Relief in Major Natural and Technological Disasters).

V Sloveniji imamo določeno znanje, izkušnje in kadre, kar je soliden temelj za ustanovitev takega mednarodnega centra. V Evropi zaenkrat ni ustanove, ki bi se ukvarjala z interdisciplinarnim pristopom v raziskovanju naravnih nesreč.

Do sedaj je bila večina dejavnosti ob naravnih nesrečah usmerjena v zaščito in reševanje, odpravljanje posledic in organizacijo solidarnosti in to ne samo pri nas, temveč tudi v svetu. Poudarek bi morali dati sistematičnemu proučevanju naravnih nesreč, torej preventivi, s tem pa bi se bistveno zmanjšali tudi ekonomski in drugi negativni učinki.

Z ustanovitvijo takega centra bi prišlo do pomembnega prenosa znanja, v delo bi se lahko vključilo več mladih raziskovalcev, ne nazadnje pa bi to pomenilo tudi uveljavitev nastajajoče nove znanstvene veje. Center bi omogočal prenos znanja med domačimi in tujimi raziskovalci.

Cilj centra bi bil spodbujanje multidisciplinarnih raziskovanj o naravnih nesrečah z naslednjih vidikov:

- raziskovanje primerov,
- naravna nesreča kot naravni proces,
- učinki naravnih nesreč v pokrajini in družbi,
- reakcije na naravne nesreče,
- razvoj metodologije proučevanj,
- organizacija srečanj raziskovalcev,
- posredovanje in publiciranje rezultatov.

Osrednja naloga centra bi bila proučevanje in usklajevanje raziskav ob večjih naravnih nesrečah, boljša informiranost o naravnih nesrečah in oblikovanje multidisciplinarnih raziskovalnih skupin za izde-

Poplavljen novozgrajena hiša v Nažicah ob Kamniški Bistrici 1. 11. (Foto Milan Orožen Adamič).

lavo celovitih ocen ogroženosti, ki naj prispevajo k učinkovitejšemu varstvu pred posledicami naravnih nesreč.

Ni dvoma, da velja izkoristiti obstoječe znanje, prizadevanja in uspehe raziskovanj v različnih deželah, jih prek centra posredovati zainteresiranim in prispevati k izboljšanju metod raziskovanja.

Pri nas imamo že nekaj izkušenj v orisani smeri, kar med drugim najbolj konkretno dokazuje revija Ujma, v kateri sodelujejo sodelavci iz najrazličnejših strok. Osnovni cilji Ujme in raziskovalne pobude okrog nje so v marsičem identični usmeritvam, postavljenim ob razglasitvi mednarodnega desetletja Združenih narodov o naravnih nesrečah (International Decade for Natural Disaster Reduction).

Med drugim smo predlagali ustanovitev podobne revije, kot je Ujma, v angleščini, ki bi bila namenjena obravnavanju teh problemov v evropskem prostoru. To bi bila ena od prvih nalog centra. Taka revija bi bila pomemben medij povezovanja strok, raziskovanj in prizadevanj v različnih deželah.

Iz pregleda dejavnosti obstoječih raziskovalnih centrov v okviru Sveta Evrope je razvidno, da takega centra, kot ga predlagamo, zaenkrat v Evropi ni. Iz nalog, ki so postavljene v dokumentih Zdru-

ženih narodov, je nakazana nujnost ustanovitve takega centra.

Za začetek predlagamo oblikovanje manjšega in zlasti operativnega sveta centra, ki naj bi bil sestavljen iz domačih, slovenskih raziskovalcev, in bi ga vzporedno z uveljavljanjem vloge centa v mednarodnem povezovanju postopoma preoblikovali in razširili.

Omenjene cilje bi uresničevali na več načinov: z organizacijo mednarodnih srečanj, z interdisciplinarnim prenosom znanja in informacij, z mednarodnim sodelovanjem na raziskovalnih projektih, z izdajanjem mednarodne revije itd. Pred nami je torej zamisel, dolgoročen načrt dejavnosti, ki naj prispeva k povezovanju znanja in učinkovitejšim preventivnim dejavnostim ob naravnih nesrečah.

UJMA

* Mag., Geografski inštitut Antona Melika, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Novi trg 5, Ljubljana.